

Motion till riksdagen

1989/90:Sf544

av Hans Göran Franck (s)

Studielön

Målet med ett studiemedelssystem är att bereda en stor del av folket möjlighet att studera. Detta kräver att studiemedlen är så stora att man kan leva på dem, samt att inte livslång skuldsättning avskräcker från studier.

Målet måste vara att ekonomiska faktorer får ett mindre inflytande när man väljer om man ska studera vid högskolan eller inte. Detta val skall i stället styras av intresse, önskan att förkovra sig eller ambition att byta yrke. Jag anser också att det är principiellt felaktigt att utbildning kräver individen på ekonomiska resurser och uppoffringar.

Jag anser att studier är en form av arbete och skall därför avlönas. De som studerar utför ett för samhället mycket nyttigt arbete. Staten måste betrakta studielön inte som en stor kostnad, utan som en nödvändig insats för att höja utbildningsnivån i landet.

Jag anser att det är självklart att alla människor ska få tillgång till högre utbildning, oavsett geografisk, könsmässig eller social bakgrund. Vår bestämde uppfattning är att det nuvarande studiemedelssystemet skrämmer bort många arbetarungdomar från högskolestudier. Studielön är ett viktigt medel att minska den sociala snedrekryteringen.

Den sociala snedrekryteringen är allvarlig av flera orsaker. Det är orättvist att endast en del av folket får del av allt det positiva som högre utbildning för med sig. Utbildningen blir av lägre kvalitet om studenter med arbetarbakgrund saknas, olika erfarenheter behövs. Klasscirkulation är visserligen inte det egentliga målet, men är ändå av godo då människor med högskoleutbildning får ett stort inflytande i dagens samhälle och det även bland makt-havare behövs människor med olika erfarenheter och bakgrund.

Det är viktigt att införandet av studielön inte får innebära att de sociala och ekonomiska klyftorna mellan akademiker och icke-akademiker ökar. Detta kräver ett intensivt arbete för en jämnare och rättvisare inkomstfördelning mellan dessa grupper.

Framtiden och högre studier

I framtiden kommer det sannolikt att krävas en längre utbildning. Sverige övergår mer till produktion där jag drar fördel av vår höga utbildningsnivå, en förändring från arbets- mot kunskapsintensiv produktion.

De reformer som följer av ÖGY (Översyn av gymnasieskolans yrkesut-

bildning) kommer att ge många fler behörighet att läsa på högskolan. Detta är ett steg i rätt riktning som jag anser måste följas upp med ett system med studielön för att fånga upp alla presumtiva studenter. Platsantalet på högskolan bör öka så att man inte spärrar ut denna nya grupp.

I valet mellan den alltmer ökande företagstyrda uppdragsutbildningen och reguljär högskoleutbildning kan studielön bli ett avgörande skäl för en god och självständig högskoleutbildning. Det är ett avgörande samhällsintresse att staten bibehåller inflytandet och kontrollen över högskolan.

Förslag om studielön

Jag anser att en beskattad studielön har samhällsekonomiska fördelar och medför ett förhållandevis enkelt och mindre byråkratiskt system än det nuvarande. Den fungerar fördelningspolitiskt väl och ger även skattemässig likformighet med andra arbetsinkomster.

Beskattad studielön ger ett enkelt system. Paralleller kan dras till övergången från doktorandbidrag till doktorandtjänster.

Jag förordar också att studielönesystemet utgår från nuvarande studiemedelssystem, genom att nuvarande bidragsdel, som snarast bör göras om till lönedel, höjes enligt ovan skisserad modell tills full studielön införts.

Ett första steg bör vara att bidraget snarast, dels blir lön som beskattas, dels höjs så mycket att lönen efter grundskatt blir minst lika hög som nuvarande bidrag.

Studielön bör utgå enligt samma kriterier som i dag gäller för studiemedel, såväl i fråga om meritkrav för fortsatt beviljning, gräns för antal terminer under vilka stöd kan utgå, och avgränsning av de grupper som har tillgång till systemet. Det innebär att gymnasieelever över 20 år får rätt till studielön.

I dag har staten stora kostnader för bidrag, räntesubvention, avskrivningar samt administration i det nuvarande studiemedelssystemet. Inför studielön så försvinner räntesubventionen och avskrivningarna, vilket måste beaktas vid en jämförelse. Med studiemedelsutredningen fick staten veta vad det gamla systemet kostade. Under perioder, när inflationen inte drabbade studenterna så hårt, låg statens subvention närmare 70 %.

Studiemedelsutredningen hade inte direktiv om att utreda studielön.

En utredning härom är påkallad för att på sikt genomföra en reform.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att en utredning om införande av studielön bör tillsättas samt att därvid de i motionen angivna synpunkterna och förslagen beaktas.

Stockholm den 25 januari 1990

Hans Göran Franck (s)

Mot. 1989/90
Sf544